

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. VII. Ostenditur ulteriùs ad opus bonum morale non requiri gratiam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

& in hoc factum esse meliorem, licet veri Dei notitiam non haberet: nam, inquit S. Augustinus, *Si illum cognosceret & pie coleret, continentia illa non tantum ad hujus vite honestatem sed etiam ad futura immortalitatem illi valuisset.* Declarat ergo his verbis S. Augustinus, illam Polemonis continentiam & temperantiam verè fuisse bonam & honestam, quamvis non meritoriam, & ad vitæ æternæ adeptionem conducentem.

IV. *Clariss. D. Augustini testimonium, quo probatur ad opus bonum morale gratia non requiri.*

Addit in hanc rem S. Augustinus loco supra citato de spiritu & litera: *Sicut, inquit, non impediunt à vitæ æternæ justum, quadam peccata venialia, sine quibus hæc vita non ducitur, sic ad salutem æternam nil profunt impio aliqua bona opera, sine quibus difficillimè vita cuiuslibet pessimis hominis invenitur.* Ubi loquitur, ut patet ex contextu, de operibus naturaliter, seu sine spiritu gratiæ, ex imagine Dei in homine post peccatum relicta factis, ut clarè cernitur ex verbis supra citatis: hanc autem imaginem vult S. Doctor esse ipsam naturam, & liberum hominis arbitrium. Epistolâ item 5. ad Marcellinum ait antiquos Romanos, licet caruerint verâ pietate, quæ eos ad vitam æternam posset salubri religione perducere, custodisse tamen quandam sui generis probitatem, quæ terrenæ dignitati sufficeret; terrena autem dignitas, ut constat, est finis quidam moralis, & honestus, decens naturam rationalem. Idem docet S. Fulgentius, Hieronymus, Chrysostrmus, & alii. Videatur Suarez lib. 2. de prædestinatione, cap. decimo quarto.

Quid S. Doctor de antiquis Romanis affirmet.

SECTIO SEXTA.

Ratione probatur fieri sine gratiâ posse bonum opus morale.

I. *Ostenditur sufficientes in naturâ vires esse ad opera bona moralia exercenda.*

RATIO verò est primò: licet enim dona naturalia, ut bonum ingenium & alia hujusmodi, ipsum etiam beneficium creationis non improbandâ ratione vocari possit & soleat gratia, ut docent Patres Africani; si tamen sermo sit de gratiâ per Christum, seu propriè dictâ, non est eum qui requirit quis ad omne opus bonum morale, cum sufficientes in naturâ & solo libero arbitrio vires sint, ad multa ex iis sine auxilio gratiæ præstanda. Imò in dies videmus, homines, vel propriâ inclinatione, vel aliorum suavis opera quædam mala perpetrare, multis operibus moralibus longè difficiliora: quidni ergo aliquid ex iis, quæ sunt juxta inclinationem naturalem facere etiam quis poterit sine gratiâ.

II. *Congrua cogitatio non requirit gratiam propriè dictam, sed ad summum gratiam legis & doctrinæ.*

RATIO est secundò: donum quippe creationis, & alia illud consequentia, ut dispositio causarum, & reliqua inde naturali serie provenientia, idem donum censentur, & ejusdem rationis; ergo si congrua aliqua cogitatio sit debita toti collectioni hominum, non potest censeri gratia propriè dicta, cum merè ad causas naturales sequatur, vel ad summum requirit gratiam legis & doctrinæ, quæ tamen gratia juxta Concilium Palæstinum non est gratia propriè dicta: unde inter duodecim illos articulos, quos Concilium Diospolitenum recantare Pelagium cœgit, hic fuit ordine septimus, *Sufficere, scilicet, ad actus bonos, nempe supernaturales, gratiam legis & doctrinæ.* Et sanè mirum videtur, vel in præsentem sine gratiâ per Christum, vel si homines in pura natura crearentur, non posse oratorem aliquem, aut creacionem ita appositè dicere ad persuadendum, ut

Quid Concilium Diospolitenum recantare cœgerit Pelagium.

vel unum inter tot millia excitaret ad actum aliquem honestum exercendum. Certè moraliter impossibile videtur, ut alicui saltem ex totâ hominum collectione, congrua subinde cogitatio non occurrat, præsertim cum in multis occasionibus æquè facillè congruæ cogitationes excitentur, ac incongruæ, nisi Deus causas naturales præter earum cursum peculiari modo invertat.

Confirmatur primò: Voluntas petit conservari à Deo conformiter ad suam naturam; ergo sicut ignis petit conservari cum concursu ad comburendum, ascendendum sursum, &c. lapis ad gravitandum, oculus ad videndum, & sic de aliis, ita voluntas ad operandum liberè; ergo cõnnaturaliter petit aliquam cogitationem, per quam exercere possit libertatem, sibi connaturalem, sed non petit determinatè incongruam; ergo si spectetur naturalis illius exigentia, non minus ei debetur cogitatio congrua, quàm incongrua; ergo æquè est illi connaturalis, & consequenter censeri nequit gratia propriè dicta. Confirmatur secundò: sicut non potest connaturaliter semper disponere causas naturales, ut sint monstra, vel ignis careat debito temperamento, ita multò minus ita eas disponere potest, ut voluntas hominis semper eliciat actus pravos, qui non sunt minora monstra prioribus. Confirmatur tertio: potuisset Deus ita naturales causas disponere, ut multi nec eam naturalem complexionem, aut indolem haberent, nec ingenii præstantiam, quam modò habent, & tamen hæc non censentur gratia per Christum.

III. *Ostenditur non requirere hominem in naturâ lapidæ cogitationem incongruam magis quàm congruam.*

Non possunt connaturaliter ita disponeres, ut homines imper habeant cogitationes incongruas.

Cum ergo congrua cogitatio non sit indebita naturæ, sed ei, saltem indeterminatè debita, non constituit donum aliquod superioris ordinis supra donum creationis, licet aliquando majus censeri donum possit in eodem, ut de bono ingenio & id genus aliis beneficiis dici solet. Imò non solum impossibile moraliter videtur, ut uni alicui homini hujusmodi cogitatio subinde non contingat, sed etiam ut unusquisque intra longum tempus aliquam non habeat, quæ ad illos saltem actus moveat, qui sunt secundum inclinationem naturæ, ut jam ostensum est.

IV. *Declaratur quoque cogitatio congrua non sit semper speciale beneficium.*

SECTIO SEPTIMA.

Ostenditur ulterius ad opus bonum morale non requiri gratiam.

RATIO est tertio: hæc enim doctrina non satis recedere videtur à doctrina Pelagii, & Massiliensium, cum à cogitatione planè naturali, & naturæ debitâ, ut ostensum est, inchoari dicantur hæc auctores nostram salutem: nec potest congruè vocari gratia per Christum, cum non sit omninò gratia, de qua loquuntur Patres, quando aiunt ad opera bona requiri gratiam per Christum, alioqui hæc gratia sufficeret ad totam seriem salutis, & ad beatitudinem consequendam. Ex quibus sequitur, vel eam gratiam secundum Patres ad omne opus bonum morale requiri, quæ requiritur ad credendum, & alia præstanda prout oportet, quod nemo dicet, vel eam, quæ sufficit ad quodvis opus honestum morale, sufficere ad ista; cum tamen ubique dicantur Patres cogitationem congruam, quæ est gratia per Christum, ejusmodi esse, ut sit extra totam seriem causarum naturalium, iisque planè indebita.

L. *Sententia, qua gratiam ad omne opus bonum morale requiri, non satis recedere videtur ab opinione Massiliensium.*

Et per

II. Adamus peccando, omnem cogitationem congruam posteris non amisit.

Et per hæc patet ad ultimum argumentum scilicet tertiam, sine, pro contraria sententia positum: licet enim nullum bonum opus, ne morale quidem seu pure naturale fieri possit sine cogitatione congrua, cum ipso facto quod opus ad illam sequatur, fit congrua, seu efficax, negatur tamen Adamum per peccatum omnem cogitationem congruam ad opera naturalia posteris esse demeritum, hæc namque, ut jam ostendimus, sequitur connaturaliter ad beneficium creationis naturæ rationalis & liberæ, ad aliqua saltem illius opera. Quamvis enim huic homini in particulari hæc & nunc non debeat ejusmodi cogitatio, difficillimum tamen est, ut ex totâ hominum collectione, uni alicui interdum non contingat, imò & unicuique, ut diximus, ad opera saltem aliqua, quæ sunt juxta inclinationem naturæ rationalis, qualia sunt, ut filius honoret parentem, parens det consilium, aut reprehendat filium, ut quis solvat debitum creditori, det eleemosynam pauperi, & similia.

III. Dicendum, ad opus bonum morale non requiritur gratiam per Christum.

Verior itaque est hæc secunda sententia: unde & sancti Patres frequenter distinguunt inter opera illa, quæ ex speciali Dei auxilio, seu gratiâ procedunt, & conducunt ad salutem æternam, & illa quæ honesta quidem sunt, istud tamen non habent: sic præter allatos supra, S. Leo Papa Sermone 17. de Quadragesimâ, de operibus hujusmodi misericordiarum ait: Non sunt fraudanda sua laude, si propter naturæ communicationem fiant, sed quia non ex Fidei fonte procedunt, ad præmia æterna non perveniunt: ideo alia est conditio operum celestium, alia terrestrium. S. item Prosper libro contra Collatorem cap. 36. Etiam post peccatum, inquit, habet homo usum rationis, per quam possit facere aliqua opera, quæ præsentem vitam honestare possunt, æternam autem vitam conferre non possunt. Clarius de hoc ipsâ re S. Gregorius homilia 26. in Evangelia: Sunt, inquit, nonnulli, qui proximum diligunt propter affectum cognitionis & carnis, quibus in hoc sacra eloquia non contradicunt, sed aliud est quod sponte impenditur natura, aliud quod ex charitate debetur obedientiæ, &c. Tandem hoc modo mentem suam & aliorum Patrum explicat S. Augustinus Epist. 95. ubi postquam cum iis admisisset dona, etiam naturalia posse appellari gratiam, Alia tamen, inquiunt, est gratia, quâ predestinati vocamur, justificamur, glorificamur, ut dicere possumus, si Deus pro nobis, quis contra nos. Deinde addunt: illam verò gratiam quâ creati sumus homines, etiam sic appellandam non immeritò intelligimus, mirum est tamen, si ita appellatam in ulla legitimus, Prophetis, Evangelicis, Apostolicisque literis legitimus. Postea in eadem Epistola declarant, gratiæ nomine se non intelligere nisi eam qua Christiani, & Filii Dei sumus.

Hoc verum sanctorum Patrum testimonium probatur.

Suum, & aliorum Patrum hoc de re mentem declarat S. Augustinus.

IV. Multo minus ad opera bona moralia exercenda requiritur gratia habitualis.

Hinc à fortiori sequitur, ad opus bonum morale exercendum non requiri gratiam habituales, sed homines etiam in peccato mortali existentes posse hujusmodi actus bonos elicere, nec omnium operationes esse peccata, ut volunt hæretici quidam, ad quorum sententiam accessit Michaël Baius, cujus 53. propositio damnata in Bullâ à Pio V. & Gregorio XIII. contra ipsum edita, hæc erat: Omne quod agit peccator, aut servus peccati, peccatum est.

V. Certum est omnia opera infidelium non esse peccata.

Sequitur secundò, omnia etiam infidelium opera non esse peccata: hoc etiam constat ex Bullâ proximè citatâ, in qua 26. propositio Baii damnata est, quæ sic habet, Omnia infidelium opera sunt peccata, & Philosophorum virtutes sunt vitia. propositio item 28. Liberum arbitrium sine gratiâ Dei & adjutorio, non nisi ad peccandum valet. Quod si

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

S. Augustinus hoc interdum asserere videatur, benignè explicandus est, uno scilicet ex modis supra facti. 2. assignatis, ne dicatur tantum Doctorem in ejusmodi falsitatem incidisse, imò & sibi esse contrarium, cum aliquando expressè doceat, opera bona & honesta subinde in infidelibus reperiri, ut loco citato dictum est.

SECTIO OCTAVA.

An ad res naturales cognoscendas requiratur gratia.

PER gratiam hoc loco, speciale aliquod Dei auxilium intelligimus, naturæ indebitum, peculiarem scilicet mentis illuminationem, infusivam specierum, aut quid simile, per quod Deus singulari quadam ratione cum hominibus ad veritatis alicujus notitiam concurrat. Quærimus itaque an hujusmodi aliquo adjutorio indigeat humanus intellectus ad veritates naturales cognoscendas, vel utrum cum solo concursu Dei generali ad eam possit scientiam pertingere.

I. Quid hic nomine gratiæ intelligatur.

In primis verò non est hic sermo de futuris contingentibus: hæc enim, esto quoad entitatem quid merè naturale sint, sine peculiari tamen Dei revelatione innotescere nulli possunt. Idem est de secretis cordium, quæ nisi ex consensu habentis vel particulari Dei permissione nequeunt à quocumque cognosci. Tantundem dici debet de quacumque veritate Theologicâ, utpote quæ ab altero principio Fidei semper pender, ac proinde nisi per revelationem aliquam cognosci non potest. Sermo ergo tantum est de veritatibus pure naturalibus, quæque vel studio & industriâ propriâ, vel aliorum instructione sunt addiscenda.

II. Non est sermo de futuris contingentibus, nec secretis cordium.

Non est etiam hic sermo de veritatibus Theologicis.

Prima sententia affirmat, non posse hominem, præsertim in naturâ lapsâ, ullam omnino veritatem, quantumvis naturalem sine gratiâ consequi: hoc docere videntur Gregorius & Capreolus. Fundamentum præcipuum est dictum illud Apostoli I. ad Corinth. 4. v. 7. Quid habes quod non accepisti? autem accepisti, quid gloriaris, quasi non accepisti? Hoc tamen fundamentum nullum est; non enim est dubium, quin quicquid boni habeamus, à Deo habeamus, illiusque donum sit, non tamen omnia ab eo sunt ut ab auctore gratiæ, sed multa ut ab auctore naturæ; & ex his sunt cognitiones veritatum quarundam naturalium, ad quas nil opus ut Deus peculiari, naturæque indebito auxilio concurrat, sed ipso facto quod homini dederit intellectum, cæteraque ad naturalem ejus usum necessaria, poterit homo per se cum solo concursu generali ad rerum nonnullarum notitiam pervenire: ut jam ostendam.

III. Negant aliqui posse veritates illas naturales sine gratiâ cognosci.

Quidquid boni habet homo est à Deo.

Dicendum itaque cum sancto Thoma hic q. 109. art. 1. Bellarmino de gratiâ & libero arbitrio lib. 4. cap. 2. Suario lib. 1. & 2. Tannero hic, Disp. 6. q. 3. d. 1. num. 5. & aliis, quamvis nec omnes quis veritates per se, & sine peculiari & extraordinario Dei concursu cognoscere possit, imò nec ad multarum in particulari scientiarum naturalium notitiam plenè pertingere, posse cum tamen multas veritates naturales suis viribus, & sine speciali auxilio scire. Multò minus ad has cognoscendas necessaria est gratia per Christum.

IV. Potest homo ad multarum veritatum naturalium notitiam suis viribus pertingere.

V. Rationes variae cur non possit homo veritates omnes naturales suis viribus addiscere.

Prima Conclusionis pars facile ostenditur, si vel intellectus humani imbecillitatem, vel breviterem vitam, vel varia quæ perpetuò occurrunt impedimenta, ac totam hominis conditionem, rerumque

